LAUSUNNOT

EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEA

EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEAN 576. TÄYSISTUNTO, 22.2.2023–23.2.2023

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Energiapolitiikka ja työmarkkinat: työllisyysvaikutukset energiasiirtymää toteuttavilla alueilla”

(oma-aloitteinen lausunto)

(2023/C 146/02)

Esittelijä: **Maria del Carmen BARRERA CHAMORRO**

Komitean täysistunnon päätös	20.1.2022
Oikeusperusta	työjärjestyksen 52 artiklan 2 kohta
	oma-aloitteinen lausunto
Vastaava jaosto	työllisyys, sosiaaliasiat, kansalaisuus
Hyväksyminen jaostossa	30.1.2023
Hyväksyminen täysistunnossa	22.2.2023
Täysistunnon numero	576
Äänestystulos	
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	123/43/20

1. **Päätelmät ja suositukset**

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) katsoo, että ilmastokriisin kielteisten vaikutusten voimistuminen sekä uudesta geopoliittisesta ja energiamarkkinatilanteesta johtuvat epävarmuustekijät ja kriisit pakottavat Euroopan unionin vauhdittamaan huomattavasti siirtymistä puhtaaseen energiaan ja vahvistamaan Euroopan energiaomavaraisuutta, jotta EU ei olisi riippuvainen epäluotettavista toimittajista ja hinnoiltaan epävakaista fossiilisista polttoaineista. Komitea suhtautuukin myönteisesti asiaa koskeviin Euroopan komission suunnitelmiin (esimerkiksi REPowerEU-suunnitelmaan ja sen lisärahoitukseen elpymis- ja palautumistukivälineestä).

1.2 ETSK huomauttaa myös, että ympäristöriskit (ilmastokriisi) ja energiariskit (riippuvuus fossiilisista polttoaineista) vaikuttavat taloudelliseen toimintaan ja siihen liittyviin poliittisiin toimenpiteisiin. Niillä on eri tavoin suuri vaikutus heikoimmassa asemassa oleviin alueisiin, talouden aloihin, työntekijöihin ja väestöryhmiin. ETSK katsookin, että on kiinnitettävä erityistä huomiota oikeudenmukaisen siirtymän tukialueisiin, joilla yhteys energia-alan kehityksen ja työmarkkinoiden vaatimusten välillä on vahvempi ja joilla tarvitaan erityisiä politiikkatoimia.

1.3 Luotettavimmat tutkimukset osoittavat, että vihreän siirtymän ja erityisesti energiasiirtymän onnistuminen saattaa kasvattaa bruttokansantuotetta (eräissä tutkimuksissa sen arvioidaan kasvavan 5,6 prosenttia vuoteen 2050 mennessä), lisätä työllisyyttä (ILO ja IRENA arvioivat, että häviävien työpaikkojen tilalle syntyy nelinkertaisesti uusia työpaikkoja) ja parantaa työpaikkojen laatua tarvittavan korkeamman pätevyystason vuoksi. Energian hinnan aleneminen, kun käyttöön saadaan yhä enemmän EU:n asianmukaisen vihreän luokitusjärjestelmän avulla yksilöitäviä ja edistettäviä energialähteitä, etenkin uusiutuvia energialähteitä, parantaa paitsi näiden palvelujen saatavuutta myös tuotantoa ja luo lisää työpaikkoja. Uusiutuvan energian alalle syntyviä työpaikkoja on yleensä vaikeampi siirtää muualle, mikä hyödyttää useita alueita, erityisesti niitä, jotka ovat suuremmassa väestökadon vaarassa. Lisäksi on otettava huomioon myönteiset terveysvaikutukset työympäristöön.

1.4 ETSK on kuitenkin hyvin huolissaan vakavista taloudellisista, työllisyyteen kohdistuvista ja sosiaalisista lyhyen ja keskipitkän aikavälin kielteisistä vaikutuksista, joita energiasiirtymä aiheuttaa ja joita meneillään oleva Ukrainan sodan synnyttämä kriisi ja nykyinen taloustilanne (korkea inflaatio) pahentavat. Energian hintojen nousu on vaikuttanut haavoittuvimmassa asemassa oleviin kotitalouksiin ja moniin yrityksiin kaikkialla EU:ssa. Suuret energialaskut nostavat yritysten kustannuksia, vaikuttavat niiden tuotanto- ja työllisyystasoon ja pakottavat ne tekemään rakenneuudistussuunnitelmia. Tämä osoittaa, että energiapolitiikalla ja sen muutoksilla on ratkaiseva merkitys työmarkkinoiden keskeisten toimijoiden – työntekijöiden ja työnantajien – sopeutumisen ja tasapainon kannalta. Energiamarkkinat onkin saatava vakautumaan hyvin pian, ja tulevaisuudessa niitä varten tarvitaan uudet hallinnointisäännöt, joissa on otettava huomioon vihreä ja digitaalinen siirtymä, häiriönsietokyky ja kilpailukyky.

1.5 ETSK ehdottaa energiasiirtymän kielteisten vaikutusten korjaamiseksi tai lieventämiseksi, että jäsenvaltiot harkitsevat asianmukaisia tapoja integroida nykyisessä uusien kriisien sävyttämässä tilanteessa työmarkkinapolitiikat (kannustimet laadukkaita ja kestäviä työpaikkoja varten energiasiirtymän lisäarvona; rahastot tilapäisten tai pysyvien rakenneuudistusprosessien kustannusten jakamiseksi; ammatilliset uudelleenkoulutusohjelmat työllistettävyyden parantamiseksi hiilivapaassa taloudessa jne.) ja sosiaalista hyvinvointia edistävät politiikat (energiapalvelujen yleisen saatavuuden varmistaminen, korvaavien tulojen ja riittävän vähimmäistoimeentulon takaaminen jne.) paremmin sääntelypuitteisiin ja ympäristö- ja energiapolitiikkoihin. Tässä osana Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevan toimintasuunnitelman kansallisia täytäntöönpanotoimenpiteitä toteutettavassa integroinnissa on turvauduttava aina työmarkkinaosapuolten vuoropuheluun ja kollektiivisiin neuvotteluihin rajoittamatta kuitenkaan kunkin jäsenvaltion erilaisten työmarkkinasuhteiden järjestelmien riippumattomuutta ja moninaisuutta.

1.6 ETSK ehdottaa näiden haasteiden monimutkaisuuden vuoksi, että etusijalle asetetaan energiasiirtymään, työmarkkinoihin ja aluekehitykseen liittyvien kysymysten väliset yhteydet uudistetun koheesiopolitiikan (taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus) puitteissa. Vaikka EU:n energiapolitiikan ja työmarkkinoiden väliset suhteet alueellisessa kontekstissa ovat EU:n kaikille alueille merkityksellinen kysymys, erityistapauksia ovat oikeudenmukaisen siirtymän tukialueet, jotka nojaavat vahvasti perinteisiin energialähteisiin, mikä vaikuttaa niihin sidoksissa oleviin teollisuudenaloihin. Tätä varten on otettava käyttöön hyödyllisiä indikaattoreita, kuten hiilestä irtautumisen työllisyyspotentiaalin indikaattori. ETSK toteaa jälleen olevansa vakuuttunut siitä, että ilmastopolitiikan ja energiasiirtymän tavoitteiden tosiasiallisen saavuttamisen varmistamiseksi on hyödynnettävä tehokkaammin oikeudenmukaisen siirtymän mekanismia ottaen huomioon, että tahti tulee sovittaa yhteen niin pienten kuin suurtenkin yritysten tilanteen kanssa. Näissä olosuhteissa on tarpeen toteuttaa uusia täydentäviä aluetason toimia, jotta voidaan säilyttää mahdollisimman suuri määrä työpaikkoja ja taata uusien työpaikkojen laatu niin, että varmistetaan aina todellinen ja tehokas työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu ja kollektiiviset neuvottelut sekä yhteisötalouden toimijoiden osallistuminen. Komission on edistettävä tätä laajempaa sosiaalista ulottuvuutta. Kaikki harkittavat toimenpiteet tai politiikat on aina muotoiltava siten, että kunnioitetaan kansallisten työmarkkinasuhdejärjestelmien ominaispiirteitä sekä työmarkkinaosapuolten roolia, toimivaltuuksia ja riippumattomuutta.

1.7 ETSK kehottaa komissiota, Euroopan parlamenttia sekä EU:n jäsenvaltioita ja alueita osallistamaan työmarkkinaosapuolet ja muut kansalaisyhteiskunnan organisaatiot innovatiivisemmalla ja tehokkaammalla tavalla energiasiirtymää koskevien, suurta lisäarvoa työllisyyteen ja sosiaaliseen suojeluun tuovien politiikkojen suunnitteluun, täytäntöönpanoon, seurantaan ja arviointiin. Asiaa koskevista tapaustutkimuksista on käynyt ilmi alalla vallitseva alueellinen epätasapaino. Komitea kehottaakin komissiota ja jäsenvaltioita – vuoropuhelussa työmarkkinaosapuolten kanssa ja yhteisötalouden toimijat osallistaen – hyväksymään toimenpiteitä, jotka edistävät alueellisesti ja sosioekonomisesti tasapainoisempaa kehitystä. Voidaan esimerkiksi edistää neuvotteluprosesseja ja tarvittaessa yhteiskuntasopimuksia taloudellisesti, sosiaalisesti sekä työelämän kannalta oikeudenmukaisen energiasiirtymän varmistamiseksi.

1.8 ETSK pitää nykyisessä geopoliittisessa kriisitilanteessa tarpeellisena vahvistaa toimintapolitiikkoja, jotka koskevat julkisia ja yksityisiä investointeja sekä sosiaalisia korvauksia, kun otetaan huomioon EU:n suurten yritysten kilpailukykyyn sekä pk-yrityksiin ja haavoittuvimmassa asemassa oleviin kotitalouksiin kohdistuvat kielteiset vaikutukset. ETSK kannustaa hyödyntämään muiden mekanismien ohella elpymis- ja palautumistukivälineen puitteissa REPowerEU-suunnitelmaa, jotta voidaan vakauttaa markkinoiden tilanne ja varmistaa toimitukset Euroopan kansalaisille. Tämä kiireellinen tarve on ratkaistava lisäämällä taloudellisia ja sosiaalisia investointitoimenpiteitä (esim. tuki korkeampien liiketoimintakustannusten korvaamiseksi, resurssien takaaminen energiaköyhyyden ehkäisemiseksi) heikentämättä kuitenkaan sovittuja hiilestä irtautumisen tavoitteita, sillä uusilla viivästyksillä olisi kielteisempiä vaikutuksia kuin hiilestä irtautumisen vauhdittamisella keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä.

1.9 ETSK katsoo, että sekä suurilla yrityksillä että pk-yrityksillä on tärkeä tehtävä energiasiirtymän tavoitteen toteuttamisessa, kun on asetettu tiukat vaatimukset kestävien ja laadukkaiden työpaikkojen ja sosiaalisen suojelun edistämiselle sekä takeet energiapalvelujen yleisestä saatavuudesta (esim. energiaköyhyyden ehkäiseminen). Pk-yritysten suurimpien vaikeuksien ratkaisemiseksi ETSK kehottaa kuitenkin parantamaan, sujuvoittamaan ja yksinkertaistamaan ohjelmia, jotka auttavat pk-yrityksiä saamaan rahoitusta, ja tarjoamaan jatkuvaa tukea.

1.10 ETSK suosittaa myös lisäämään tuottajakuluttajien (passiiviset energiankuluttajat, joista tulee aktiivisia uusiutuvan energian tuottajia) ja kansalaisten (energiayhteisöjen) osallistumista energiasiirtymän nopeuttamiseksi Euroopassa.

1.11 ETSK katsoo, että energiasiirtymän alueellisten suunnitelmien rinnalle tarvitaan oikeudenmukaista työmarkkinayhteistyötä koskevia asianmukaisia järjestelyjä tai sopimuksia. Kestävien ja laadukkaiden työpaikkojen luomisen ja säilyttämisen sekä ihmisten tukemisen on oltava niissä välttämättömiä edellytyksiä, kun toteutettavia toimenpiteitä suunnitellaan, pannaan täytäntöön ja arvioidaan. Tämä koskee myös energiasiirtymän edistämiseen saatavia varoja.

1.12 Nykyiset kokemukset energiasiirtymään liittyvästä työmarkkinaosapuolten vuoropuhelusta ja keskitetystä sopimisesta makropoliittisella tasolla eivät ole kuitenkaan myönteisiä. Työmarkkinaosapuolten osallistumista digitaaliseen ja vihreään siirtymään liittyvien politiikkojen suunnitteluun, täytäntöönpanoon ja laatimiseen pidetään riittämättömänä suurimmassa osassa maita.

2. **Tausta ja pääkohdat**

2.1 ETSK pitää myönteisenä, että maailman merkittävimpiin päästöjen aiheuttajiin kuuluva EU on antanut velvoittavan sitoumuksen saavuttaa ilmastoneutraalius vuoteen 2050 mennessä ja että se sitoutui tähän edelleen COP27-kokouksessa (7.–8. marraskuuta 2022) maailman muiden merkittävimpien päästöjen aiheuttajien epäilyistä huolimatta. Komitea painottaa kuitenkin, että Euroopan talouden ja EU:n energiajärjestelmän lähivuosien hiilestä irtautumista varten hyväksyttyjen toimenpiteiden tehokkuus ei riipu ainoastaan tämän ympäristötavoitteen saavuttamisesta vaan myös siitä, että siirtymä on kaikille oikeudenmukainen ja auttaa edistämään kestävää ja vaurasta yhteiskuntaa, jonka talous on nykyaikainen ja joka käyttää tehokkaasti resursseja, on kilpailukykyinen ja tarjoaa paljon laadukkaita työpaikkoja.

2.2 ETSK panee aiheesta "*Strateginen visio energiakäänteestä EU:n strategisen riippumattomuuden mahdollistamiseksi*" antamassaan lausunnossa ([1]) merkille energia-alan hiilestä irtautumisen tarjoamat vaurastumisen mahdollisuudet. Komitea varoittaa kuitenkin myös nykyisen energiakriisin aiheuttamista sosiaalisista ja taloudellisista riskeistä. Lisäpaineita aiheuttavien ja hiilestä irtautumisen sovittujen tavoitteiden saavuttamista vaikeuttavien suhdanneongelmien (Ukrainan sota, inflaatiokriisi jne.) lisäksi on rakenteellisia ongelmia, kuten ilmastonmuutos, jonka kielteiset vaikutukset näkyvät yhä selvemmin EU:ssa ja sen alueilla.

2.3 ETSK on tietoinen siitä, että kaasun ja sähkön korkeilla hinnoilla on vakavia vaikutuksia kaikille yrityksille kuin myös haavoittuvimmassa asemassa oleville kotitalouksille. Inflaatiokierre johtaa teollisuuslaitosten sulkemiseen (esimerkiksi Slovalco Slovakiassa), minkä lisäksi se heikentää lukuisten yritysten kilpailukykyä.

2.4 ETSK panee myös merkille Eurofoundin raportit ([2]), joiden mukaan energiaköyhyys on lisääntynyt. Vaikka jäsenvaltiot ovat lisänneet merkittävästi pyrkimyksiään ottaa käyttöön sosiaalisia toimenpiteitä uusien kriisien ja hätätilanteiden sosioekonomisten vaikutusten lieventämiseksi, ne ovat osoittautuneet riittämättömiksi – mikä osoittaa, että on tärkeää vahvistaa sosiaalisia tavoitteita. Kuten Euroopan ympäristökeskus (EEA) on korostanut, ilmastonmuutoksen hillitsemiseen liittyvien politiikka- ja toimenpidepakettien suunnittelussa ja täytäntöönpanossa on kuitenkin otettava huomioon sosiaalisten vaikutusten jakautuminen ja se, miten vaikutuksista saadaan oikeudenmukaisempia silloin, kun niitä ei voida välttää (*Exploring the social challenges of low carbon energy policies in Europe*, lokakuu 2021 ([3])).

2.5 ETSK kehottaa tässä uusien kriisien sävyttämässä tilanteessa laajentamaan ja tehostamaan EU:n ja jäsenvaltioiden erityisiä toimenpiteitä, joilla korvataan kunnianhimoisten ilmastotavoitteiden toteuttamisesta aiheutuvat haitallisimmat taloudelliset, sosiaaliset ja työllisyyteen liittyvät vaikutukset tavoitteita kyseenalaistamatta. Komitea katsoo myös, että ne on otettava huomioon koheesiopolitiikassa. ETSK korosti tätä koheesiopolitiikan painottamista EU:n ilmastopolitiikassa jo aiemmassa lausunnossaan (ECO/579 ([4])) ja toi esiin toimenpiteitä, joilla helpotetaan yritysten kykyä mukautua energiasiirtymän vaatimuksiin myös tarvittavin rakenneuudistuksin ja joilla ehkäistään energiaköyhyyttä.

([1]) EUVL C 75, 28.2.2023, s. 102.
([2]) https://www.eurofound.europa.eu/publications/customised-report/2022/the-cost-of-living-crisis-and-energy-poverty-in-the-eu-social-impact-and-policy-responses-background
([3]) https://www.eea.europa.eu/publications/exploring-the-social-challenges-of
([4]) EUVL C 323, 26.8.2022, s. 54.

2.6 Rakenteellisemmalle tasolle kuuluu 55-valmiuspaketti, joka tähtää EU:n lainsäädännön tarkistamiseen ja ajantasaistamiseen sekä aloitteiden käynnistämiseen sen takaamiseksi, että EU:n politiikat sovitetaan yhteen neuvoston ja Euroopan parlamentin sopimien ilmastotavoitteiden kanssa, kuten Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa luvattiin ja kuten EU:n ilmastolainsäädännössä sitovasti säädetään. **ETSK katsookin, että ilmastokriisin torjuntapolitiikat voivat tuoda merkittäviä muutoksia talouteen, aiheuttaa lyhyellä, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä yhteiskunnallista levottomuutta ja vaikuttaa työllisyyteen ja hyvinvointiin varsinkin tietyillä alueilla. Lisäksi niin kuin sosiaalista edistystä ei voida saavuttaa ilman vahvaa taloudellista suorituskykyä, myöskään kestävä talouskasvu ei ole mahdollista, ellei varmisteta sitä, että vihreä siirtymä ja energiasiirtymä ovat sosiaalisesti ja työelämän kannalta oikeudenmukaisia.**

2.7 **Vaikutukset työmarkkinoihin ovat suurempia tietyillä aloilla ja alueilla**, joilla on hiili-intensiivistä teollisuustoimintaa, joka saatetaan joutua lopettamaan. Energiasiirtymän välttämättömän vauhdittamisen rinnalle tarvitaan oikeudenmukaisen siirtymän mekanismi. Koska siirtymän myönteiset vaikutukset eivät ole automaattisia, ETSK on vakuuttunut siitä, että onnistuneen energiasiirtymän varmistamiseksi on **suunniteltava ja toteutettava osallistavia investointipolitiikkoja** (jotka edistävät ihmisarvoisia ja kestäviä työpaikkoja) yhdessä koko yhteiskunnan kanssa osallistaen työntekijät ja heidän edustajansa makrotasolla (EU:n ja jäsenvaltioiden tasolla), mesotasolla (alakohtaisella tasolla) ja mikrotasolla (yritysten ja paikallisten yksiköiden tasolla).

2.8 ETSK katsoo, että energiaunioni ja Euroopan vihreän kehityksen ohjelma ovat näissä epävarmoissa ja muuttuvissa olosuhteissa sopivia **mutta riittämättömiä, jotta voidaan toteuttaa ilmasto- ja energiapolitiikkaa, joka takaa sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden** intensiivisillä **investoinneilla** teknologiseen innovointiin, laadukkaiden ja kestävien työpaikkojen luomiseen, henkilöpääoman osaamisen kehittämiseen ja sosiaalisen alueellisen pääoman luomiseen. ETSK kehottaa noudattamaan tässä hyviä käytäntöjä ([5]). Komitea muistuttaa, että tällaisia toimintamalleja on jo olemassa, esimerkiksi hankkeet aurinkopuistojen rakentamiseksi entisille ruskohiilen louhintapaikoille Portugalissa ja Kreikassa sekä erittäin strategisesti kohdennettu tuottajakuluttajatuki Liettuassa. ETSK toteaa, ettei näiden kokemusten perusteella ole vielä muodostunut yleistä tai vallitsevaa käytäntöä.

2.9 Euroopan parlamentin teollisuus-, tutkimus- ja energiavaliokunnan pyynnöstä laaditun selvityksen mukaan **näiden oikeudenmukaista eurooppalaista energiasiirtymää koskevien politiikkojen kunnianhimottomuudesta EU:lle aiheutuvat kustannukset ovat noin 5,6 prosenttia BKT:stä vuoteen 2050 mennessä**. ETSK on yhtä mieltä siitä, että näiden kustannusten välttämiseksi on **varmistettava siirtymän oikeudenmukaisuus, myös työllisyyden osalta**. Selvityksessä ([6]) suositellaan tätä varten erilaisia EU:n toimia ja kvantifioidaan niiden vaikutuksia:

— Jäsenvaltioiden varojen lisäksi tarvitaan kunnianhimoisella tasolla olevaa EU:n rahoitusta, jotta voidaan tukea innovointia puhtaan energian tekniikoiden alalla. ETSK esitti jo samansuuntaisen näkemyksen lausunnossaan INT/913.

— EU:n maailmanlaajuinen johtajuus energiasiirtymään liittyvässä monenvälisessä yhteistyössä tuottaisi 94 miljardia euroa vuodessa.

— EU:n luokitusjärjestelmäasetus selkeyttää vastuullisten energiainvestointien merkitystä ja edistää ympäristö- ja sosiaalihallintoa, mikä auttaa kasvattamaan EU:n BKT:tä 39 miljardilla eurolla vuodessa.

2.10 ETSK katsoo, että suurten yritysten lisäksi myös pk-yritykset ovat olennainen osa ratkaisua, jotta EU voi saavuttaa kilpailukykyisen, ilmastoneutraalin, kiertotalouteen perustuvan ja osallistavan talouden. On luotava asianmukaiset rahoitus- ja tukiedellytykset ja ylläpidettävä niitä. Pk-yritysten on voitava saada yksinkertaistettujen ja mukautettujen menettelyjen avulla helpommin rahoitusta. Pk-yrityksille tarkoitettujen tukipalvelujen luominen helpottaa tosiasiallista mahdollisuutta turvautua näihin toimenpiteisiin, mikä puolestaan edistää kestävien yritysekosysteemien luomista kaikille EU:n alueille (NUTS I, II ja III) eikä vain niille alueille, jotka on tällä hetkellä luokiteltu oikeudenmukaisen siirtymän alueiksi (noin sata NUTS III -tason aluetta ja 31 NUTS II -tason aluetta) ([7]).

2.11 ETSK suhtautuu myönteisesti oikeudenmukaisen siirtymän rahaston ja sosiaalisen ilmastorahaston perustamiseen ([8]) Komitea on kuitenkin vakuuttunut siitä, ettei näiden rahastojen tuki riitä yksistään siihen, että sosioekonomiset ja työllisyyteen liittyvät vaikutukset voidaan ratkaista sosiaalisesti vastuullisella tavalla. ETSK korostaa, että oikeudenmukaisessa energiasiirtymässä ei ole kyse ainoastaan rahoituksesta, vaan on myös pyrittävä luomaan laadukkaita työpaikkoja, vahvistamaan demokraattista osallistumista (myös yrityksissä) kunnioittaen kansallisten työmarkkinasuhdejärjestelmien

([5]) Ks. EUVL C 47, 11.2.2020, s. 30 ja EUVL C 62, 15.2.2019, s. 269.
([6]) https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/694222/EPRS_STU(2021)694222_EN.pdf
([7]) https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/background
([8]) EUVL C 152, 6.4.2022, s. 158.

riippumattomuutta ja moninaisuutta sekä ylläpitämään eurooppalaisten yritysten kilpailukykyä ja lisäämään sitä. ETSK kehottaa toteuttamaan erityisiä toimenpiteitä kaikilla tasoilla, myös osana eurooppalaisen ohjausjakson toimintaa, jotta voidaan lisätä alue- ja paikallisviranomaisten sekä työmarkkinaosapuolten osallistumista. Komitea pitää myös tarpeellisena vaatia oikeudenmukaista energiasiirtymää varten tarkoitettujen varojen moitteettoman käytön valvomiseksi ja arvioimiseksi mekanismeja, joilla voidaan varmistaa, että tätä julkista rahoitusta saavat yritykset noudattavat sosiaalisia ja työllisyystavoitteita.

2.12 ETSK kehottaa komissiota vahvistamaan kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien sekä oikeudenmukaista siirtymää koskevien alueellisten suunnitelmien arvioinnin yhteydessä sosiaalisia ja työllisyyteen liittyviä tavoitteita muun muassa seuraavasti:

— Otetaan käyttöön aktiivisia työmarkkinapolitiikkoja, joilla helpotetaan ammatillisia siirtymiä uudelleenkoulutuksen ja laadukkaisiin, vihreisiin työpaikkoihin tehtävien koulutusinvestointien avulla.

— Tuetaan taloudellisesti hiilestä irtautumisen vuoksi työnsä menettäneitä henkilöitä jäsenvaltioiden ja tuensaajayritysten varoin, jotta voidaan varmistaa, että energiasiirtymällä on myönteinen vaikutus työllisyyteen.

— Kehitetään uusiutuvien energialähteiden tarjoamaa taloudellista potentiaalia alueilla sekä uusia tapoja osallistua sähköntuotantoon (esim. perustetaan osuuskuntia, jotka kuluttavat itse tuottamaansa sähköä ja voivat tuottaa ylijäämäsähköä yhteisölle, edistetään itsensä työllistämistä uusiutuvan energian tuotannossa jne.).

— Torjutaan tehokkaasti energiaköyhyyttä. Energiapalvelujen saatavuuden takaaminen koko väestölle on vahvistettu Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarissa (periaate 20).

ETSK pitää näiden kunnianhimoisten tavoitteiden saavuttamisen kannalta välttämättömänä, että laaditaan tulevaisuutta varten alueellisia työllisyyssuunnitelmia ja osaamisen lisäämiseen tähtääviä suunnitelmia osallistaen aktiivisesti kaikki sidosryhmät, erityisesti työmarkkinaosapuolet.

3. **Tausta ja tärkeimmät näkökohdat oikeudenmukaisen energiasiirtymän työllisyysvaikutuksia koskevasta kansainvälisestä tieteellisestä näytöstä**

3.1 ETSK toteaa, että fossiilisia polttoaineita käyttävien perinteisten voimalaitosten korvaaminen uusiutuvilla energialähteillä voi vaikuttaa työllisyyteen eri tavoin. Se voi luoda uusia vihreitä työpaikkoja uusiutuvien energialähteiden alalla ja myös johtaa työpaikkojen häviämiseen toisilta aloilta. On otettava huomioon mahdollinen energian hintojen nousu, joka voi tukahduttaa työvoiman kysynnän energiaintensiivisillä aloilla ja heikentää yksityistalouksien ostovoimaa. Tiedot vahvistavat, että uusiutuvia energialähteitä painottava energiapolitiikka synnyttää, hävittää tai muuttaa työpaikkoja teollisuusmaissa.

3.2 ETSK toteaa, etteivät tutkijat ole täysin yksimielisiä energiasiirtymän lopullisesta vaikutuksesta työllisyyteen. Eräistä tutkimuksista käy ilmi tapauksia, joissa nettotyöllisyys ei ole kasvanut (Puola) tai joissa kasvu on ollut hyvin vaatimatonta (Saksa). ILO arvioi kuitenkin, että talouden hiilestä irtautumisen seurauksena häviää noin kuusi miljoonaa työpaikkaa, mutta syntyvien työpaikkojen määrä nelinkertaistuu 11 miljoonasta 43 miljoonaan vuonna 2030 IRENA-maissa. ([9]) IEA:n esittämissä kaikissa skenaarioissa puhtaan energian alan työpaikat lisääntyvät ja korvaavat fossiilisia polttoaineita käyttäviltä aloilta häviäviä työpaikkoja. Skenaariossa, jossa nollanettopäästöt saavutetaan vuoteen 2050 mennessä, 16 miljoonaa työntekijää siirtyy puhtaan energian alan uusiin tehtäviin. Yhdysvaltojen USEER-raportissa ([10]) (2022) päädyttiin vastaaviin arvioihin: energia-alan työllisyys kasvoi neljä prosenttia puhtaan energian alalla (kun taas kokonaistyöllisyys kasvoi vain 2,8 prosenttia).

3.3 ETSK panee merkille useita epätasapainotekijöitä. Puhtaan energian alan uudet työpaikat eivät aina sijaitse samassa paikassa kuin korvattavat työpaikat, ja ne edellyttävät uusia taitoja. Kansallisessa lainsäädännössä ja energiapolitiikassa onkin keskityttävä varmistamaan osaamisen kehittäminen, jotta energiasiirtymä voi onnistua ja hyödyttää mahdollisimman suurta osaa väestöstä. Lisäksi uusiutuvan energian teollisuudessa naisten osuus työvoimasta (32 prosenttia) on suurempi kuin muilla energia-aloilla. Tuulivoiman alalla naisten osuus työvoimasta on kuitenkin vain 21 prosenttia, mikä osoittaa, että sukupuolistereotypiat ovat alalla yhä voimissaan. Kansallisessa lainsäädännössä ja sen täytäntöönpanoa koskevissa politiikoissa on tästä syystä painotettava näiden uusien työpaikkojen tasa-arvotavoitteita.

([9]) https://irena.org/-/media/Files/IRENA/Agency/Publication/2019/Jan/IRENA_Gender_perspective_2019.pdf
([10]) https://www.energy.gov/policy/us-energy-employment-jobs-report-useer

3.4 ETSK pitää erittäin tärkeänä tunnustaa, että energiasiirtymä ei ole ainoastaan teknologinen ja julkisiin ja yksityisiin investointeihin liittyvä kysymys, vaan siinä on kyse perustavanlaatuisesta globaalista yhteiskunnallisesta haasteesta. Onkin varmistettava käyttäjänä olevan kansalaisyhteiskunnan ja tuottajana olevan työelämän (yritysten ja niiden työntekijöiden suora ja edustajien välityksellä tapahtuva) osallistuminen, ja sitä on edistettävä. Ilmastonäkökohdat on otettava huomioon kaikissa politiikoissa ja päätöksissä. ETSK katsoo myös, että niiden suunnittelussa on turvauduttava prosesseihin ja tarvittaessa työmarkkinayhteistyösopimuksiin kaikkien tasojen viranomaisten ja työmarkkinaosapuolten välillä kunnioittaen aina kansallisten työmarkkinasuhdejärjestelmien ja muiden kansalaisyhteiskuntaa edustavien organisaatioiden riippumattomuutta ja moninaisuutta, jotta voidaan toteuttaa osallistava energiasiirtymä työntekijöiden, kuluttajien ja kaikkien kansalaisten hyväksi.

3.5 ETSK toteaa, että tieteellisen kirjallisuuden ja eri tapauksista saatujen – toisinaan myönteisten ja toisinaan kielteisten – kokemusten tarkastelun perusteella siirtymää varten ei ole olemassa yhtä ennalta määriteltyä tietä, ja se, miten energia-alan muutokset vaikuttavat työllisyyteen ja työpaikkoihin, riippuu niistä sosiaalisista olosuhteista, joissa teknologiat otetaan käyttöön ja joissa energiasiirtymän edellyttämät muutokset toteutetaan. Yritysten tasolla (esim. Renault, Siemens Energy) tehdyt tapaustutkimukset ([11]) osoittavat, että muutosten toteuttaminen on johtanut myönteisiin tuloksiin (työvoiman osaamisen kehittämiseen, tuotannon lisääntymiseen ja tuotteiden laadun parantumiseen) silloin, kun työntekijät on osallistettu siihen.

3.6 Päätelmät energiasiirtymään liittyvästä työmarkkinaosapuolten vuoropuhelusta ja keskitetystä sopimisesta makropolitiikan tasolla eivät ole kuitenkaan myönteisiä. Työmarkkinaosapuolten osallistumista digitaaliseen ja vihreään siirtymään liittyvien politiikkojen suunnitteluun, täytäntöönpanoon ja laatimiseen pidetään riittämättömänä suurimmassa osassa maita. Eräiden maiden kokemusten perusteella tämä voi johtua työmarkkinaosapuolten kahdesta perushaasteesta:

— Institutionaaliset kehykset ovat varsin monimuotoisia, mutta niistä kaikista puuttuu toimenpiteitä, joilla edistettäisiin työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua ja kollektiivisia neuvotteluja määriteltäessä oikeudenmukaiseen energiasiirtymään liittyviä sosiaalisia ja työelämän oikeuksia (esim. Italia, Espanja, Puola, Saksa).

— Työmarkkinaosapuolilla ei ole riittäviä valmiuksia, jotta ne voisivat osallistua asianmukaisesti työn tulevaisuudesta energiasiirtymän yhteydessä käytäviin keskusteluihin, muotoilla painopisteitä ja toteuttaa tehokkaasti toimintaohjelmiaan. Näin on siitä huolimatta, että on annettu kansallista lainsäädäntöä, kuten Espanjassa (laki 7/2021) työmarkkinayhteistyösopimusten edistämisestä oikeudenmukaista energiasiirtymää varten.

4. **Yleistä**

4.1 ETSK panee merkille analyysit, jotka osoittavat, että sekä EU:n politiikkavälineet että lainsäädännölliset keinot voivat olla tärkeitä pyrittäessä ratkaisemaan energiasiirtymän haasteita taloudellisesti, sosiaalisesti ja työelämän kannalta oikeudenmukaisella tavalla. Komitea katsoo kuitenkin myös, että nykyisiä välineitä (esim. eurooppalaisia yritysneuvostoja koskeva direktiivi tai työntekijöille tiedottamista ja heidän kuulemistaan koskeva direktiivi), jotka on pantu täytäntöön kaikissa jäsenvaltioissa, olisi sovellettava käytännössä ja soveltamista olisi valvottava. ETSK kehottaa edistämään ja toteuttamaan eri tasoilla sopivimpia uudistuksia työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun ja kollektiivisten neuvottelujen roolin vahvistamiseksi näissä oikeudenmukaisen energiasiirtymän prosesseissa, jotta voidaan päästä myönteisiin tuloksiin kestävien työpaikkojen luomisessa ja työntekijöiden suojelussa ja ylläpitää samalla asianmukaista talous- ja yritysrakennetta kaikissa jäsenvaltioissa ja kaikilla alueilla kunnioittaen aina asianmukaisesti työmarkkinaosapuolten riippumattomuutta.

4.2 Kokemus osoittaa myös, että energia-alan muutoksista johtuvat taloudelliset muutokset ja työllisyyden rakenteissa tapahtuvat muutokset ovat tuottaneet sekä onnistumisia että epäonnistumisia sosiaalisesti ja työelämän kannalta oikeudenmukaisessa siirtymässä riippuen siitä, onko työpaikkojen määrä pystytty säilyttämään siirtämällä huomattava osa hiilijalanjälkensä vuoksi vähemmän kestävistä työpaikoista muihin kestäviin työpaikkoihin. Energia- ja työllisyyspolitiikkojen välinen vuorovaikutus vaikuttaa myös laajempaan alueelliseen ympäristöön tai kontekstiin ja tuo mukanaan sekä mahdollisuuksia että riskejä (esim. syöttötariffit, teollisuuden työpaikat vaarantava energian hintojen nousu, kuten Saksassa ja Espanjassa). ETSK huomauttaa, että eräiden alueiden, esimerkiksi Pohjois-Espanjan kaivosteollisuusalueiden, kokemukset ovat osoittaneet, että energiasiirtymän myötä syntyneiden uusien työpaikkojen määrä on aiempia työpaikkoja huomattavasti pienempi, ja niistä maksetaan myös vähemmän palkkaa.

4.3 Yleisemmin ETSK toteaa, että luotettavimpien tutkimusten mukaan noin 45 prosenttia energia-alan työntekijöistä maailmassa työskentelee korkeaa pätevyyttä vaativissa työpaikoissa verrattuna lähes 25 prosenttiin koko talouden työntekijöistä. Tämä ei kuitenkaan päde kaikkialla, ja on pyrittävä varmistamaan asianomaisille työntekijöille, että siirtymä on oikeudenmukainen ja ihmisiin keskittyvä, jotta vältytään siltä, että hiilestä irtautuminen aiheuttaa nettotyöttömyyttä, kuten Puolassa on tapahtunut.

([11]) https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/733972/IPOL_STU(2022)733972_EN.pdf

4.4 ETSK on vakuuttunut IRENAn ja ILO:n raporttien ([12]) mukaisesti siitä, että uusiutuvien energialähteiden potentiaali ihmisarvoisten ja kestävien työpaikkojen luomisessa on selvä osoitus siitä, ettei ole tarvetta tehdä valintaa ekologisen kestävyyden ja työpaikkojen luomisen välillä. Molemmat voivat kulkea ja niiden on kuljettava käsi kädessä siten, että luodaan asianmukaiset lainsäädännölliset, poliittiset ja taloudelliset olosuhteet, vaaditaan kaikilta taloudellista tukea saavilta yrityksiltä vastuuvelvollisuutta ja varmistetaan kaikkien asianosaisten (alueiden, työmarkkinaosapuolten ja kansalaisten) osallistuminen niiden hallintaan.

5. **Erityistä**

5.1 ETSK toteaa, että energiateollisuudella on yhä strategisempi asema taloudessa, koska se on monien eri alojen keskeinen moottori. Siihen liittyy kuitenkin nykyisessä kriisien ja muutosten sävyttämässä tilanteessa erilaisia epätasapainotekijöitä ja riskejä, jotka on korjattava asianmukaisilla investoinneilla, johdonmukaisilla politiikoilla ja uusilla hallintorakenteilla alueellisen talouden, kansalaisyhteiskunnan ja työmarkkinaosapuolten osallistumisen takaamiseksi. Alueellisten energiasiirtymäsuunnitelmien rinnalle tarvitaan oikeudenmukaista työmarkkinayhteistyötä koskevia asianmukaisia järjestelyjä tai sopimuksia, joissa kestävien ja laadukkaiden työpaikkojen luominen ja säilyttäminen sekä ihmisten tukeminen ovat ennakkoedellytyksiä toteutettavien toimenpiteiden suunnittelussa, täytäntöönpanossa ja arvioinnissa.

5.2 ETSK muistuttaa, että yksi keskeisistä hallintojärjestelyistä sosiaalisesti oikeudenmukaisten siirtymien täytäntöönpanossa ja seurannassa on eurooppalainen ohjausjakso. ETSK on todennut jo aiemmin, että Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpano eurooppalaisen ohjausjakson puitteissa ja sen seuranta sosiaali-indikaattorien tulostaulun avulla on askel oikeaan suuntaan ([13]). Komitea katsoo kuitenkin, että ympäristö- ja työllisyyspolitiikkojen välistä vuorovaikutusta olisi korostettava enemmän, jotta voidaan edistää tulevien kestävien ja laadukkaiden työpaikkojen kannalta myönteisiä tuloksia sekä taata riittävät tulot niille, jotka menettävät työpaikkansa eivätkä kykene löytämään uutta työtä. On vahvistettava alueiden ja niiden sosiaalisen pääoman, älykkään erikoistumisen ja inhimillisen pääoman asemaa.

5.3 ETSK toteaa jälleen, että on pantava täytäntöön EU:n ja jäsenvaltioiden asiaankuuluva työ- ja sosiaaliturvasäännöstö. Niin kuin ETSK on todennut jo aiemmin, Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio vahvistivat Göteborgin huippukokouksessa marraskuussa 2017 antamassaan julistuksessa Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarista sitoumuksensa pyrkiä kohti oikeudenmukaisempaa ja tasa-arvoisempaa Eurooppaa. Pilarin oli määrä viitoittaa uutta ylöspäin tapahtuvaa lähentymistä kohti parempia työoloja ja -ehtoja ja elinoloja ja ohjata uudistuksia työmarkkinoiden ja sosiaalipolitiikan aloilla ([14]).

5.4 ETSK panee merkille, että eurooppalaisen ilmastolain täytäntöönpanoa koskevassa lainsäädännössä on merkittäviä eroja. Esimerkiksi Ranskan lainsäädännössä painotetaan yrittäjien ja työmarkkinajärjestöjen osallistamista ekologisen siirtymän ja sosiaalisten ja työelämään liittyvien kysymysten väliseen vuorovaikutukseen, kun taas muiden maiden, kuten Italian ja Espanjan, lainsäädännössä tai kaikkien Itä-Euroopan maiden oikeudenmukaisen siirtymän tukialueiden omassa lainsäädännössä näihin velvollisuuksiin ja oikeuksiin viitataan tuskin lainkaan. ETSK panee merkille esimerkiksi Ranskan myönteiset kokemukset (laki N:o 2021-1104), joiden myötä työlainsäädäntöön sisällytettiin ”ekologisen siirtymän haasteiden” käsite, mukaan lukien valtuudet alakohtaisten sopimusten tekemiseen, työpaikkojen ennakoivan hallinnoinnin järjestelmät ja valmiudet käsitellä vihreän siirtymän ja energiakäänteen haasteita (L 2242-20 artikla) sekä ammattiyhdistysten oikeuden ympäristöä ja kansanterveyttä koskevien varoitusten antamiseen (L 4133–L 4133-4). ETSK kehottaakin komissiota edistämään hyvien käytäntöjen vaihtoon liittyviä aloitteita eri jäsenvaltioiden ja alueiden välillä kunnioittaen aina tiukasti eurooppalaisten työmarkkinasuhteiden erilaisten järjestelmien riippumattomuutta ja moninaisuutta.

5.5 ETSK painottaa, että tärkein ennakkoedellytys siirtymän onnistumiselle on ennakoiva ja yhtenäinen lähestymistapa, joka takaa erityiset työllisyyttä ja hyvinvointia koskevat politiikat ja edistää niitä. Tuloksekkaiden politiikkojen tärkeänä piirteenä olisi oltava se, että ne on mukautettu hyvin työmarkkinoiden todellisiin tarpeisiin erityisesti – mutta ei ainoastaan – alueilla, jotka kärsivät eniten siirtymisestä fossiilisesta energiasta kohti uusiutuvia energialähteitä, tai se, että hyödynnetään mahdollisuuksia, joita luonnonvaroiltaan rikkaat alueet tarjoavat. Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto on hyödyllinen, mutta sillä on rajoituksensa, jotka on korjattava, eikä se tarjoa kaikenkattavaa vastausta oikeudenmukaisen siirtymän haasteisiin. Sitä voidaan kuitenkin tukea jäsenvaltiotason lisätoimenpiteillä.

5.6 Jotta ympäristöpolitiikkojen ja energiasiirtymää koskevien politiikkojen sekä työmarkkina- ja sosiaaliturvapolitiikkojen välisiä yhteyksiä voitaisiin kehittää, ETSK kehottaa kiinnittämään tarkemmin huomiota saatavilla oleviin kestäviä työpaikkoja koskeviin indikaattoreihin oikeudenmukaisen siirtymän mekanismin (JTM) suunnittelussa ja täytäntöönpa-

([12]) https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/—dgreports/—dcomm/—publ/documents/publication/wcms_823807.pdf

([13]) ETSK:n lausunto aiheesta ”Kestävää kasvua koskevaan vuotuiseen selvitykseen 2022 liittyvät lisänäkökohdat” (EUVL C 75, 28.2.2023, s. 35).

([14]) ETSK:n lausunto aiheesta ”Kohtuulliset vähimmäispalkat kaikkialle Eurooppaan” (EUVL C 429, 11.12.2020, s. 159).

nossa. On otettava huomioon **hiilestä irtautumisen työllisyyspotentiaalin** (DEP) indikaattori eri NUTS-alueilla. Eurofoundin European Restructuring Monitor -tietokanta ([15]) tarjoaa suuren määrän muistiin merkittyjä kokemuksia, jotka voivat tarjota tietoa uuden energiakriisin vaikutuksista työllisyyteen.

5.7 ETSK kehottaa myös nopeuttamaan ja parantamaan **oikeudenmukaisen siirtymän mekanismin** täytäntöönpanoa. ([16]) ETSK suhtautuu myönteisesti 55 miljardin euron mobilisointiin vuoteen 2027 mennessä energiasiirtymästä eniten kärsivillä alueilla, jotta voidaan saavuttaa ”ketään ei jätetä” -tavoite hyvittämällä ilmastoneutraaliin talouteen siirtymisestä aiheutuvat sosioekonomiset vaikutukset seuraavan kolmen pilarin avulla: uusi oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (yli 25 miljardin euron investoinnit), InvestEU-ohjelmaan kuuluva oikeudenmukaisen siirtymän järjestely (15 miljardia euroa yksityiselle sektorille) ja uusi julkisen sektorin lainajärjestely (jonka avulla mobilisoidaan 18,5 miljardia euroa julkisia investointeja).

5.8 ETSK pitää myös asianmukaisena edistää alueellisten energiasiirtymäsuunnitelmien vahvistamisen yhteydessä paitsi siirtymää koskevia sopimuksia (alueellinen työmarkkinaosapuolten välinen sopiminen) myös kollektiivisten neuvottelujen hyviä käytäntöjä ja työntekijöiden osallistamista sosiaalisesti oikeudenmukaiseen energiasiirtymään. Tässä on otettava huomioon, että muutos kohti uusiutuvia energialähteitä parantaa ympäristön laatua vähentämällä ilman epäpuhtauspäästöjä, mikä on hyväksi terveydelle ja työn tuottavuudelle.

5.9 ETSK katsoo, että on olennaisen tärkeää varmistaa, että Euroopan vihreä ulottuvuus ja energiasiirtymä synnyttävät myönteisiä synergioita osallistavan siirtymän kanssa, jotta voidaan auttaa yrityksiä menestymään, lisätä kestäviä ja laadukkaita työllistymismahdollisuuksia työntekijöille ja parantaa kaikkien kansalaisten hyvinvointia maapallon terveyttä kunnioittavassa ekosysteemissä.

Bryssel 22. helmikuuta 2023.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Christa SCHWENG

([15]) https://www.eurofound.europa.eu/observatories/emcc/european-restructuring-monitor
([16]) https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/finance-and-green-deal/just-transition-mechanism_fi

LIITE

Lausuntoa käsiteltäessä hylättiin seuraavat muutosehdotukset, jotka saivat tuekseen vähintään neljänneksen annetuista äänistä (työjärjestyksen 74 artiklan 3 kohta):

MUUTOSEHDOTUS 1

SOC/718 Energiapolitiikka ja työmarkkinat

Kohta 2.12

Muutetaan.

Jaoston lausunto	Muutosehdotus
ETSK kehottaa komissiota ***vahvistamaan*** kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien sekä oikeudenmukaista siirtymää koskevien alueellisten suunnitelmien arvioinnin yhteydessä ***sosiaalisia*** ja työllisyyteen ***liittyviä tavoitteita*** muun muassa seuraavasti:	ETSK kehottaa komissiota ***edistämään*** kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien sekä oikeudenmukaista siirtymää koskevien alueellisten suunnitelmien arvioinnin yhteydessä ***keskittymistä sosiaalisiin*** ja työllisyyteen ***liittyviin tavoitteisiin ja politiikkoihin*** muun muassa seuraavasti:
— Otetaan käyttöön aktiivisia työmarkkinapolitiikkoja, joilla helpotetaan ammatillisia siirtymiä uudelleenkoulutuksen ja laadukkaisiin, vihreisiin työpaikkoihin tehtävien koulutusinvestointien avulla.	— Otetaan käyttöön aktiivisia työmarkkinapolitiikkoja, joilla helpotetaan ammatillisia siirtymiä uudelleenkoulutuksen ja laadukkaisiin, vihreisiin työpaikkoihin tehtävien koulutusinvestointien avulla.
— Tuetaan taloudellisesti hiilestä irtautumisen vuoksi työnsä menettäneitä henkilöitä jäsenvaltioiden ja tuensaajayritysten varoin, jotta voidaan varmistaa, että energiasiirtymällä on myönteinen vaikutus työllisyyteen.	— Tuetaan taloudellisesti hiilestä irtautumisen vuoksi työnsä menettäneitä henkilöitä ***asianmukaisilla työmarkkinapolitiikoilla ja -toimenpiteillä ja, jos kansalliset säännöt sitä edellyttävät,*** jäsenvaltioiden ja tuensaajayritysten varoin, jotta voidaan varmistaa, että energiasiirtymällä on myönteinen vaikutus työllisyyteen.
— Kehitetään uusiutuvien energialähteiden tarjoamaa taloudellista potentiaalia alueilla sekä uusia tapoja osallistua sähköntuotantoon (esim. perustetaan osuuskuntia, jotka kuluttavat itse tuottamaansa sähköä ja voivat tuottaa ylijäämäsähköä yhteisölle, edistetään itsensä työllistämistä uusiutuvan energian tuotannossa jne.).	— Kehitetään uusiutuvien energialähteiden tarjoamaa taloudellista potentiaalia alueilla sekä uusia tapoja osallistua sähköntuotantoon (esim. perustetaan osuuskuntia, jotka kuluttavat itse tuottamaansa sähköä ja voivat tuottaa ylijäämäsähköä yhteisölle, edistetään itsensä työllistämistä uusiutuvan energian tuotannossa jne.).
— Torjutaan tehokkaasti energiaköyhyyttä. Energiapalvelujen saatavuuden takaaminen koko väestölle on vahvistettu Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarissa (periaate 20).	— Torjutaan tehokkaasti energiaköyhyyttä. Energiapalvelujen saatavuuden takaaminen koko väestölle on vahvistettu Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarissa (periaate 20).
ETSK pitää näiden kunnianhimoisten tavoitteiden saavuttamisen kannalta välttämättömänä, että laaditaan tulevaisuutta varten alueellisia työllisyyssuunnitelmia ja osaamisen lisäämiseen tähtääviä suunnitelmia osallistaen aktiivisesti kaikki sidosryhmät, erityisesti työmarkkinaosapuolet.	ETSK pitää näiden kunnianhimoisten tavoitteiden saavuttamisen kannalta välttämättömänä, että laaditaan tulevaisuutta varten alueellisia työllisyyssuunnitelmia ja osaamisen lisäämiseen tähtääviä suunnitelmia osallistaen aktiivisesti kaikki sidosryhmät, erityisesti työmarkkinaosapuolet. ***Suunnitelmissa olisi myös otettava huomioon siirtymätahdin taloudelliset seuraukset yrityksille, erityisesti pk-yrityksille.***

Perustelu

Muutosehdotuksessa ehdotetaan tekstin sanamuodon selkeyttämistä sosiaalisten ja työllisyystavoitteiden painottamisen osalta sekä sen selventämistä, että rahastoista maksettavat maksut (jos kansalliset säännöt niitä edellyttävät) eivät yksin riitä työpaikkojen menetyksiä koskevan ongelman ratkaisemiseen: työttömien tukemiseksi ja integroimiseksi takaisin työmarkkinoille tarvitaan paljon muutakin (politiikka- ja hallintotoimet jne.).

Kuten myös lausuntoluonnoksen kohdassa 1.6 korostetaan, on tärkeää ottaa huomioon yritysten, erityisesti pk-yritysten, tilanteeseen sopiva tahti.

Äänestystulos

Puolesta: 73

Vastaan: 78

Pidättyi äänestämästä: 8

MUUTOSEHDOTUS 2

SOC/718 Energiapolitiikka ja työmarkkinat

Kohta 5.2

Muutetaan.

Jaoston lausunto	Muutosehdotus
ETSK muistuttaa, että yksi keskeisistä hallintojärjestelyistä sosiaalisesti oikeudenmukaisten siirtymien täytäntöönpanossa ja seurannassa on eurooppalainen ohjausjakso. ETSK on ilmoittanut jo aiemmin, että Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpano eurooppalaisen ohjausjakson puitteissa ja sen seuranta sosiaali-indikaattorien tulostaulun avulla on askel oikeaan suuntaan ([1]). Komitea katsoo kuitenkin, että ympäristö- ja työllisyyspolitiikkojen välistä vuorovaikutusta olisi korostettava enemmän, jotta voidaan edistää tulevien kestävien ja laadukkaiden työpaikkojen kannalta myönteisiä tuloksia ***sekä taata riittävät tulot niille, jotka menettävät työpaikkansa eivätkä*** kykene löytämään uutta työtä. On vahvistettava alueiden ja niiden sosiaalisen pääoman, älykkään erikoistumisen ja inhimillisen pääoman asemaa. ([1]) ETSK:n lausunto aiheesta *Kestävää kasvua koskevaan vuotuiseen selvitykseen 2022 liittyvät lisänäkökohdat* (ei vielä julkaistu).	ETSK muistuttaa, että yksi keskeisistä hallintojärjestelyistä sosiaalisesti oikeudenmukaisten siirtymien täytäntöönpanossa ja seurannassa on eurooppalainen ohjausjakso. ETSK on ilmoittanut jo aiemmin, että Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpano eurooppalaisen ohjausjakson puitteissa ja sen seuranta sosiaali-indikaattorien tulostaulun avulla on askel oikeaan suuntaan ([1]). Komitea katsoo kuitenkin, että ympäristö- ja työllisyyspolitiikkojen välistä vuorovaikutusta olisi korostettava enemmän, jotta voidaan edistää tulevien kestävien ja laadukkaiden työpaikkojen kannalta myönteisiä tuloksia***. Jäsenvaltioiden olisi myös tarjottava ja turvattava kansallisten sääntöjensä mukaisesti työttömyysetuudet tai riittävä vähimmäistoimeentulo työpaikkansa menettäneille, jotka eivät*** kykene löytämään uutta työtä. On vahvistettava alueiden ja niiden sosiaalisen pääoman, älykkään erikoistumisen ja inhimillisen pääoman asemaa. ([1]) ETSK:n lausunto aiheesta *Kestävää kasvua koskevaan vuotuiseen selvitykseen 2022 liittyvät lisänäkökohdat* (ei vielä julkaistu).

Perustelu

Koska tekstissä viitataan niihin, ”jotka menettävät työpaikkansa eivätkä kykene löytämään uutta työtä”, vaikuttaisi loogiselta, että tuloilla tarkoitetaan vähimmäistoimeentuloa. Tässä tapauksessa käytetyn terminologian olisi heijastettava lausuntoluonnoksen kohdassa 1.5 käytettyä sanamuotoa, joka on ”riittävän vähimmäistoimeentulon takaaminen”. Lisäksi voitaisiin viitata jäsenvaltioiden työttömyysetuusjärjestelmiin.

Äänestystulos

Puolesta: 79

Vastaan: 98

Pidättyi äänestämästä: 8

MUUTOSEHDOTUS 3

SOC/718 Energiapolitiikka ja työmarkkinat

Kohta 1.9

Muutetaan.

Jaoston lausunto	Muutosehdotus
ETSK katsoo, että sekä suurilla yrityksillä että pk-yrityksillä on tärkeä tehtävä energiasiirtymän tavoitteen toteuttamisessa, kun ***on asetettu tiukat vaatimukset kestävien ja laadukkaiden työpaikkojen ja*** sosiaalisen suojelun ***edistämiselle sekä takeet*** energiapalvelujen ***yleisestä saatavuudesta*** (***esim.*** energiaköyhyyden ***ehkäiseminen***). Pk-yritysten suurempien vaikeuksien ratkaisemiseksi ETSK kehottaa kuitenkin parantamaan, sujuvoittamaan ja yksinkertaistamaan ohjelmia, jotka auttavat pk-yrityksiä saamaan rahoitusta, ja tarjoamaan jatkuvaa tukea.	ETSK katsoo, että sekä suurilla yrityksillä että pk-yrityksillä on tärkeä tehtävä energiasiirtymän tavoitteen toteuttamisessa, kun ***ne edistävät ja tarjoavat kestäviä ja laadukkaita työpaikkoja ja antavat siten panoksensa*** sosiaalisen suojelun ***tarjoamiseen ja kun niillä on mahdollisesti rooli*** energiapalvelujen ***yleisen saatavuuden varmistamisessa*** (***jolloin ne edistävät osaltaan esimerkiksi*** energiaköyhyyden ***ehkäisemistä***). Pk-yritysten suurempien vaikeuksien ratkaisemiseksi ETSK kehottaa kuitenkin parantamaan, sujuvoittamaan ja yksinkertaistamaan ohjelmia, jotka auttavat pk-yrityksiä saamaan rahoitusta, ja tarjoamaan jatkuvaa tukea.

Perustelu

Muutosehdotuksella pyritään selventämään, miten yritykset ja pk-yritykset edistävät osaltaan kestävien työpaikkojen luomista ja siten sosiaalisen suojelun tarjoamista.

Äänestystulos

Puolesta:	76
Vastaan:	99
Pidättyi äänestämästä:	8